GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. március 5.[1]

C-123/18. P. sz. ügy

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH
kontra

az Európai Unió Tanácsa

„Fellebbezés – Kártérítési kereset – Iránnal szembeni korlátozó intézkedések – A fellebbező által annak következtében állítólagosan elszenvedett kár megtérítése, hogy felvették nevét azon személyek és szervezetek listájára, akik, illetve melyek pénzeszközeit és gazdasági erőforrásait befagyasztották – »Az uniós jog kellően súlyos megsértésének« fogalma – Indokolási kötelezettség – Hatékony bírói jogvédelem”

1. A fellebbező, a HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (a továbbiakban: HTTS) azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszékének 2017. december 13-i HTTS kontra Tanács ítéletét,[2] amellyel az elutasította az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására irányuló keresetét, a HTTS ugyanis állítása szerint kárt szenvedett el az Európai Unió Tanácsának jogellenes cselekménye folytán, miután felvették nevét egyrészt az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 423/2007/EK rendelet 7. cikke (2) bekezdésének végrehajtásáról szóló, 2010. július 26-i 668/2010/EU tanácsi rendeletben[3] az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2007. április 19-i 423/2007/EK tanácsi rendelet[4] V. mellékletébe, másrészt pedig az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 423/2007/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. október 25-i 961/2010/EU tanácsi rendeletben[5] a 961/2010 rendelet VIII. mellékletébe (a továbbiakban együttesen: vitatott intézkedések).

I. A jogvita előzményei

2. A megtámadott ítélet 1. és azt követő pontjaiból kitűnik, hogy a HTTS egy 2009 márciusában a német jog szerint alapított társaság, amelyet N. Bateni vezet, és amely hajózási ügynökként és tengeri hajók műszaki kezelőjeként tevékenykedik. A jelen ügy az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben nyomásgyakorlás céljából bevezetett korlátozó intézkedések sorába illeszkedik, amely intézkedések arra irányulnak, hogy Irán abbahagyja az atomfegyverek elterjedésének veszélyével járó tevékenységeket és az atomfegyverek célba juttatására szolgáló rendszerek fejlesztését. Pontosabban azon ügyek közé tartozik, amelyek egy hajózási társasággal, az Islamic Republic of Iran Shipping Linesszal (a

1 Eredeti nyelv: francia.
2 T-692/15, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2017:890.
3 HL 2010. L 195., 25. o.
4 HL 2007. L 103., 1. o.
5 HL 2010. L 281, 1. o.

továbbiakban: IRISL), valamint az e társasághoz állítólagosan kapcsolódó természetes vagy jogi személyekkel szemben hozott intézkedésekre vonatkoznak, amely személyek között a Tanács szerint szerepelt a HTTS és két másik hajózási társaság, a Hafize Darya Shipping Lines (a továbbiakban: HDSL) és a Safiran Pyam Darya Shipping Lines (a továbbiakban: SAPID).

3. A HTTS nevét először 2010. július 26-án vették fel a listákra, a 668/2010 végrehajtási rendelet hatálybalépését követően, azzal az indokkal, hogy „[a] HDSL képviseletét látja el Európában". E felvétellel szemben nem indítottak megsemmisítés iránti keresetet. A HTTS nevének a 961/2010 rendelet által azzal az indokkal eszközölt felvételét, hogy az „[a]z IRISL irányítása alatt áll, és/vagy annak nevében jár el" viszont az utóbbi vitatta, a Törvényszék pedig megsemmisítette. 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletében [6] ugyanis a Törvényszék megsemmisítette a 961/2010 rendeletet a fellebbezőt érintő részében, 2012. február 7-i hatállyal, annak érdekében, hogy a Tanács számára időközben esetlegesen lehetővé tegye az újbóli felvételére vonatkozó indokolás kiegészítését.

4. Ezen ítélet meghozatalát követően a HTTS nevét a Tanács később többször felvette a listára, amit a fellebbező minden alkalommal megtámadott, és a Törvényszék ezt követően minden alkalommal megsemmisített a 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítéletben [7] és a 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítéletben. [8]

5. 2013. szeptember 16-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítéletében [9] a Törvényszék az IRISL és más hajózási társaságok, köztük a HDSL és a SAPID nevének a vonatkozó listákra való felvételét is megsemmisítette, azzal az indokkal, hogy a Tanács által előterjesztett bizonyítékok nem igazolták az IRISL nevének felvételét, és ebből következően nem igazolhatták a más olyan hajózási társaságokra vonatkozó korlátozó intézkedések bevezetését és fenntartását sem, amelyeket a IRISL-el fennálló kapcsolataik miatt vettek fel a listákra.

6. A fellebbező 2015. július 23-i levelében kártérítési kérelmet intézett a Tanácshoz azon kár miatt, amelyről úgy vélte, hogy nevének az IRISL tevékenységéhez kötődő személyek listáira történő első, majd azt követő felvételei miatt szenvedett el. E kártérítés iránti kérelemben a fellebbező a vagyoni és nem vagyoni kár megtérítéséhez való jogát érvényesítette, amely károkat – úgy vélte – nem csupán a 668/2010 végrehajtási rendelet és a 961/2010 rendelet által előírt, listákra történő felvétel miatt, hanem a listákra történő későbbi ismételt felvételek miatt is elszenvedett. A Tanács 2015. október 16-i levelében elutasította e kérelmet.

II. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

7. A Törvényszék Hivatalához 2015. november 25-én benyújtott keresetlevelével a HTTS az EUMSZ 268. cikken alapuló, azon állítólagos kára megtérítése iránti keresetet terjesztett elő, amelyet annak folytán szenvedett el, hogy felvették a 668/2010 végrehajtási rendelet által módosított 423/2007 rendelet V. mellékletébe és a 961/2010 rendelet VIII. mellékletébe.

8. A Törvényszék érdemi döntést hozott, anélkül hogy állást foglalt volna a kereset elfogadhatatlanságáról, amelyre a Tanács a viszonválaszban hivatkozott, a Bírósága alapokmányának 46. cikkében előírt elévülési határidő lejárta miatt. [10]

6 T-562/10, EU:T:2011:716.

7 T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312.

8 T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650.

9 T-489/10, EU:T:2013:453.

10 Lásd a megtámadott ítélet 21–26. pontját. Lásd még az említett ítélet 92. pontját.

9. Az ügy érdemét illetően a Törvényszék elemzését megelőzően előzetes észrevételeket tett, a kártérítési kérelem keretében a jogellenességet értékelő ítélkezési gyakorlatbeli szempontokra vonatkozóan. Ezt követően egymás után elutasította a HTTS által az uniós jog kellően súlyos megsértése fennállásának alátámasztása érdekében előterjesztett két jogalapot, vagyis a listákra történő felvétel tárgyi feltételeinek megsértésén alapuló jogalapot és az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot. E két jogalap elutasítása eredményeként a Törvényszék megállapította, hogy nem áll fenn az uniós jog kellően súlyos megsértése, így tehát elutasította a keresetet, anélkül hogy megvizsgálta volna, hogy fennállnak-e az Unió felelőssége megállapításának egyéb feltételei.

III. A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

10. 2018. február 13-án a HTTS fellebbezést nyújtott be a megtámadott ítélettel szemben. Kérelmében azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet; kötelezze a Tanácsot a vagyoni és nem vagyoni károk után 2 516 221,50 euró összegű kártérítés, valamint 2015. október 17-től kezdődően a kártérítés teljes megfizetéséig az Európai Központi Bank által az irányadó refinanszírozási műveletekre megállapított kamat két százalékponttal növelt mértékének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére; kötelezze a Tanácsot a költségek viselésére.

11. Válaszbeadványában a Tanács azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést; másodlagosan utalja vissza az ügyet döntéshozatalra a Törvényszék elé; harmadlagosan utasítsa el a keresetet; kötelezze a HTTS-t a teljes eljárás költségeinek viselésére.

12. A Törvényszék előtti eljárásban a Tanács támogatása érdekében beavatkozó Európai Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezés egészét; másodlagosan utasítsa el a keresetet; kötelezze a fellebbezőt az eljárás költségeinek viselésére.

13. A Bíróság előtt 2018. november 26-án tartott tárgyaláson a HTTS, a Tanács és a Bizottság előadták szóbeli észrevételeiket.

IV. Jogi elemzés

14. Fellebbezésének alátámasztására a fellebbező négy jogalapot ad elő. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány az első jogalapra összpontosít.

A. Az első jogalapról

1. A felek érvelésének összefoglalása

15. A HTTS lényegében úgy érvel, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 49. és azt követő pontjaiban tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben az uniós jog kellően súlyos megsértése értékelésének időpontjában olyan információkat és bizonyítékokat vett figyelembe, amelyekkel a Tanács nem rendelkezett a vitatott magatartás tanúsításának időpontjában, és amelyekre a Tanács utólag, évekkel az említett magatartást követően hivatkozott. A HTTS előadja, hogy a Törvényszék az említett jogsértés fennállásának értékelése céljából nem helyezkedhet a vitatott intézkedések elfogadását követő időpontba. Álláspontja szerint az utólagos módosítások vagy az olyan új információk, illetve bizonyítékok, amelyek ténylegesen nem vezettek a vitatott intézkedések elfogadásához, nem igazolhatják utólag a Tanács magatartását. A HTTS előadja továbbá, hogy a Törvényszék nem vezethette volna le azon szabályból, amely rögzíti azt a határidőt, amelyen belül a kártérítési keresetet be kell nyújtani, hogy az intézmény magatartását az esetlegesen az említett magatartás és a kereset benyújtása között eltelt időszakban történt események fényében kell elemezni. Ehhez hozzáteszi, hogy a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) sajátos jellege nem eredményezheti a

Tanács mindennemű felelősségének kizárását az uniós jog súlyos és nyilvánvaló megsértése esetén, mivel a jogállamiságnak a korlátozó intézkedések elfogadása során is érvényesülnie kell. Az uniós jog nyilvánvalóan súlyos megsértése fenn nem állásának megállapítása céljából a Törvényszék nem támaszkodhat arra sem, hogy a 961/2010 rendelet Törvényszék által kimondott megsemmisítése nem volt azonnali hatályú, annál is inkább, mivel a Tanács által az említett megsemmisítést követően elfogadott intézkedéseket szintén jogellenesnek ítélték. A Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletből[11] az következik, hogy az, hogy a Tanács megsértette a felvételre vonatkozó határozattal kapcsolatos információk vagy a korlátozó intézkedések indokait alátámasztó bizonyítékok nyújtására irányuló kötelezettségét, önmagában valamely jogszabály olyan kellően súlyos megsértésének minősül, amelyet nem lehet több évvel később orvosolni. A HTTS előadja, hogy a Törvényszéknek figyelembe kellett volna vennie a Tanács által a T-128/12. és T-182/12. sz. ügyekben[12] tett állításait is, amelyekből kitűnik, hogy 2012 elején nem rendelkezett a listára vételhez szükséges információkkal. A Törvényszék tehát az elé terjesztett kártérítési keresettel összefüggésben nem vehette figyelembe a Tanács által a fellebbező terhére hivatkozott indokokat és bizonyítékokat.

16. A Tanács lényegében előadja, hogy a Törvényszék megalapozottan dönthetett úgy, hogy a Tanács hivatkozhat a kifogásolt magatartást követő és a kereset benyújtását megelőző körülményekre. Nem arról van szó, hogy lehetővé teszik a Tanács számára, hogy utólagosan mentesüljön esetleges felelőssége alól, hanem arról, hogy lehetővé teszik számára, hogy vitassa az elkövetett jogsértés olyan kellően súlyos jogsértésnek minősítését, amely kártérítéshez való jogot keletkeztethet. A Törvényszék elemzéséből nem következik az, hogy nem lehet az uniós intézmények felelősségére hivatkozni, amennyiben azok a KKBP területén járnak el. Nem minden, a Törvényszék által megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben megállapított jogsértés elegendő ahhoz, hogy az uniós jog kellően súlyos megsértésének minősüljön a kártérítési keresettel összefüggésben, és a Törvényszék az ilyen jogsértés fennállásának megállapításakor figyelembe vehette az azzal kapcsolatos különös körülményeket, hogy ezeket az intézkedéseket KKBP-vel kapcsolatos határozatok végrehajtása céljából hozták. Ugyanilyen módon a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy döntött, hogy bár megállapította a fellebbezőt érintő korlátozó intézkedések jogellenességét a T-562/10 üggyel[13] összefüggésben az indokolási kötelezettség megsértése miatt, ez nem zárta ki, hogy az említett intézkedések a jelen ügyben igazoltak lehetnek, és úgy döntött, hogy elhalasztja a megsemmisítés időbeli hatályát, annak érdekében, hogy adott esetben lehetővé tegye a Tanács számára, hogy új, jogszerű korlátozó intézkedéseket fogadjon el a HTTS-szel szemben. Ami azt illeti, hogy a megtámadott ítéletben nem vették figyelembe a Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletből következő ítélkezési gyakorlatot, a két ügy nem hasonlítható össze, mivel az említett ítélkezési gyakorlat a lényeges bizonyítékok hiányára vonatkozik, míg a jelen ügyben a Tanács mérlegelési jogkörének gyakorlása és terjedelme vitatott. Mindenesetre a Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletből[14] kitűnik, hogy az a jogszabály, amelyet nyilvánvalóan meg kellett sérteni, csak akkor nyújtana védelmet, ha alkalmazásának tárgyi feltételei nem teljesülnének. Mivel elegendő bizonyíték állt rendelkezésre annak megállapításához, hogy a tárgyi feltételek teljesültek, az egyéni jogok védelmének elve nem volt alkalmazandó. A tárgyi feltételek tiszteletben tartása tehát megállapítható azt követően is, hogy elfogadták az érintett jogi aktust. A Tanács arra is emlékeztet, hogy az Unió szerződésen kívüli felelőssége érvényesítésének részletszabályai a sérelmet szenvedett személy érdekeinek védelme és az intézmények megfelelő működésének biztosítása közötti mérlegelésből erednek. Márpedig nem lenne indokolt kártérítést nyújtani olyan személy számára, akinek a – vitathatatlanul jogellenesnek ítélt – jogi aktusok elfogadását követően kiderült cselekményei alátámasztották a jogi aktus elfogadását megelőző kifogásolt magatartását. A tények bizonyítják a kapcsolatok fennállását a HTTS és a HDSL, a SAPID és az IRISL között. E körülmények között nem lehet megállapítani a Tanács részéről az uniós jog kellően súlyos megsértésének fennállását pusztán azzal az indokkal, hogy az utóbbinak még nem állt rendelkezésére elegendő bizonyíték. A Tanács tehát az első jogalap elutasítását kéri.

11 2017. május 30-i ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

12 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítélet (T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312).

13 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélet (T-562/10, EU:T:2011:716).

14 2017. május 30-i ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

17. A Bizottság lényegében egyetért a Tanács érvelésével.

2. Elemzés

18. A jogalanyok számára nyitva álló azon lehetőség, hogy az uniós bíróságok előtt kérhetik az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítását, a jogunió fogalmába tartozik, és a jogalanyok uniós intézmények jogellenes magatartásával szembeni védelmének végső szakaszát jelenti, amennyiben azok kárt okoztak.[15] A teljes jogunió megköveteli, hogy amennyiben a Tanács a KKBP területén jár el, majd fogad el korlátozó intézkedéseket, ne élvezzen mentességet felelőssége megállapításának lehetőségével szemben.

19. A Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletében[16] a Bíróság felidézte az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának feltételeit. Az első – és a jelen fellebbezés keretében tárgyalt egyetlen – ilyen feltétel a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértésének fennállása.[17] Ilyen jogsértés „akkor állapítható meg, ha magában foglalja a mérlegelési jogkörre vonatkozóan előírt korlátoknak az érintett intézmény általi *nyilvánvaló és jelentős* mértékű [helyesen: súlyos] megsértését, és e vonatkozásban figyelembe kell venni a megsértett szabály egyértelműségének és pontosságának fokát, valamint a megsértett szabály által az uniós hatóság részére biztosított mérlegelési mozgástér terjedelmét”[18]. Az uniós jog megsértése „mindenesetre akkor nyilvánvalóan súlyos, ha az a felrótt kötelezettségszegést megállapító ítélet vagy az előzetes döntéshozatal keretében hozott olyan ítélet kihirdetése vagy a Bíróság e területre vonatkozó olyan következetes ítélkezési gyakorlata ellenére sem szűnt meg, amelyből következik a szóban forgó magatartás jogsértő jellege”[19].

20. A kellően súlyos jogsértés e követelményéből az következik, hogy az uniós intézmény bármilyen jogellenes magatartása nem keletkeztet szükségképpen kártérítéshez való jogot. Amint ugyanis azt a Tanács hangsúlyozza, a Bíróság klasszikus ítélkezési gyakorlatából megfogalmazása szerint az következik, hogy egyensúlyt kell találni az intézmények súlyos jogsértő magatartásaival szemben megvédendő magánszemélyek érdekei és az intézmények vonatkozásában a cselekvésük megbénításának elkerülése érdekében elismerendő szükséges mozgástér között.

21. Az utóbbi követelmény különösen érvényes általában a KKBP és különösen a korlátozó intézkedések területén, ahol az intézmények fellépésére általában jellemző, hogy gyorsan kell eljárni, részleges információk alapján, amelyek gyakran nem is közvetlenül állnak a Tanács rendelkezésére. Az információk és a bizonyítékok rendelkezésre állásával kapcsolatban a Tanácsot érintő nehézségek szükségképpen bonyolulttá és nehézzé teszik az általa elvégzendő kockázatértékelést. Az Unió felelősségének a Tanács által a korlátozó intézkedések elfogadása során tanúsított magatartás miatti esetleges megállapítása tehát nem veszélyeztetheti az Unió részvételét a világrend fenntartásában.

15 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 35. pont).

16 2017. május 30-i ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

17 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 29. pont).

18 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Kiemelés tőlem.

19 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22. Úgy tűnik ugyanakkor, hogy e veszélyeztetés kockázata nem áll fenn. Egyrészt a kártérítéshez való jog elismeréséhez szükséges három együttes feltétel [20] rendkívül jelentős követelményt jelent. Másrészt a Bíróság már elismerte, hogy figyelembe lehet venni a megoldandó helyzetek összetettségét annak értékelése céljából, hogy az uniós jog állítólagos megsértése kellően súlyos volt-e. [21]

23. Egyébként a Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletből [22] egyértelműen kitűnik, hogy a Bíróság az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására vonatkozó hagyományos feltételeket alkalmazta az atomfegyverek iráni elterjedése elleni küzdelemmel összefüggésben elfogadott korlátozó intézkedések kapcsán, és nem fokozta követelményeit az érintett intézmény fellépésének területére figyelemmel.

24. Kiindulásként tehát meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítéletből az tűnik ki, hogy a Törvényszék annak értékelésekor, hogy fennállt-e az uniós jog kellően súlyos megsértése, nem csak azt vizsgálta, hogy a Tanácsnak felrótt mulasztásokat nyilvánvalóan és jelentős mértékben követték-e el, amint azt az állandó ítélkezési gyakorlat megköveteli, hanem azt is, hogy azokra „kirívó és nem kimenthető” módon került-e sor, a Törvényszék egy olyan ítélkezési gyakorlatára hivatkozva, amelyet a Bíróság tudomásom szerint soha nem erősített meg. [23] Márpedig korlátozó intézkedések esetén egy erősebb teszt alkalmazásának nincs alapja a Bíróság újabb ítélkezési gyakorlatában, amint azt fent kiemeltem. Egyebekben, bár – amint arra a Törvényszék emlékeztet – „a béke és a nemzetközi biztonság átfogóbb célkitűzése […] igazolhatja a bizonyos gazdasági szereplőket érintő, ezen alapvető célkitűzés megvalósítása érdekében az Unió által elfogadott aktusok végrehajtásából eredő, akár jelentős negatív következményeket” [24], e következmények csak akkor igazoltak, ha azok az Unió jogszerű fellépésének eredményei. [25] Ennélfogva kétlem, hogy bármilyen információt le lehet szűrni e megállapításból annak megállapítása során, hogy az uniós jog kellően súlyos megsértésével állunk-e szemben, vagy sem.

25. Noha a klasszikus ítélkezési gyakorlat annak értékelését követeli meg, hogy a kifogásolt magatartás „nyilvánvaló és súlyos jogsértésnek” minősül-e, a Törvényszék tehát kirívó és nem kimenthető mulasztást keresett. Márpedig az olyan információk figyelembevétele, amelyek nem álltak a Tanács rendelkezésére a vitatott intézkedések elfogadásának időpontjában, az e csupán látszólagos szemantikai módosulás mögött rejtőző paradigmaváltás következményeinek megnyilvánulása, mivel az úgy tűnik, az érintett intézmény magatartása *kimenthetőségével* kapcsolatos vizsgálat körébe tartozik. A téves jogalkalmazás tünete, amely – amint azt a jelen indítvány egészében bizonyítom – eltorzítja, és így hibássá teszi a Törvényszék elemzését, ily módon azon alapul, hogy a Törvényszék elfogadta a „kellően súlyos jogsértés” fogalmát.

26. Egyebekben a Tanács azon lehetőségének jogalapja, hogy a vitatott jogi aktusnál későbbi bizonyítékokra hivatkozzon – és így utólag kimentse a kifogásolt magatartást – szintén nem következhet abból, amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 49. pontjában állítja, hogy „a megsemmisítés iránti keresettől eltérően a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti keresetet a […] kárt okozó esemény bekövetkeztétől számított öt éven belül lehet benyújtani”. Amikor kijelentette azt, hogy „a szerződésen kívüli felelősség megállapításával érintett intézmény a saját maga kimentésére a fenti határidőn belül elvileg minden olyan releváns körülményre hivatkozhat, amely a vele szembeni kártérítési kereset benyújtása előtt következett be, éppúgy, ahogy a felperes bizonyíthatja a kárának

20 Emlékeztetőül, a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető uniós jogszabály kellően súlyos megsértése, a kár fennállása, valamint az említett jogsértés és a kár közötti közvetlen okozati összefüggés fennállása: lásd a megtámadott ítélet 29. pontját. Lásd még: 2000. július 4-i Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ítélet (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 41. és 42. pont).

21 Lásd többek között: 2000. július 4-i Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ítélet (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 40. pont); 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 47. pont); 2009. július 16-i Bizottság kontra Schneider Electric ítélet (C-440/07 P, EU:C:2009:459, 160. pont).

22 2017. május 30-i ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

23 Lásd a megtámadott ítélet 31. pontját. Lásd még ezen ítélet 46. pontját.

24 A megtámadott ítélet 45. pontja.

25 Lásd: 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 39. pont).

mértékét és jelentőségét a kár bekövetkezését követő bizonyítékok igénybevételével”[26], a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, és nyilvánvalóan összekeverte azt a két eltérő időpontot, amelyeken az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának két ugyanígy eltérő feltétele elhelyezkedik. Annak eldöntése érdekében ugyanis, hogy fennáll-e az uniós jog kellően súlyos megsértése, a bíróságnak az intézmény által a vitatott jogi aktus – a jelen esetben a HTTS-t érintő korlátozó intézkedéseket 2010-ben előíró egyedi határozatok – elfogadásának időpontjában követett magatartást kell értékelnie. A Bíróság sem mondott ki mást a Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletében,[27] megállapítva, hogy „a korlátozó intézkedések […] elfogadásának indokait alátámasztó információk vagy bizonyítékok vitatás esetén történő szolgáltatására irányuló, a Tanácsra háruló kötelezettség *a vitatott rendelkezések elfogadásának időpontjában* már következett a […] következetes ítélkezési [gyakorlatból]”[28]. A kellően súlyos jogsértés fogalmát úgy kell értelmezni, mint egy adott pillanatban, a kifogásolt magatartás időpontjában rögzült fogalmat. Egyébként továbbra is a C-45/15. P. sz. üggyel összefüggésben úgy tűnt, hogy a Tanács egyetért a kellően súlyos jogsértés ilyen statikus fogalmával, mivel akkor úgy vélte, hogy „a vitatott rendelkezések közül az első *elfogadásának időpontjában* még nem szilárdult meg egyértelműen az az ítélkezési gyakorlat, amely szerint vitatás esetén neki kell szolgálnia a korlátozó intézkedések […] elfogadásának indokait alátámasztó információkkal vagy bizonyítékokkal”[29]. Ezzel szemben a kár, amely szükségképpen későbbi,[30] mint az azt okozó esemény, az idő folyásának eredményeként változhat – főszabály szerint súlyosodik –, és az Unió szerződésen kívüli felelőssége hármas feltételének dinamikus elemét alkotja. Logikus tehát, hogy annak a félnek, amely úgy véli, hogy kárt szenvedett el valamely intézmény tevékenysége folytán, hivatkoznia kell tudnia a kárt okozó eseményt – a kellően súlyos jogsértést – követően felmerült körülményekre az említett kár fennállásának bizonyítása céljából.

27. Amint már kiemeltem, kész vagyok elfogadni, hogy a korlátozó intézkedések területén a Tanács fellépésére különös korlátozások vonatkoznak, valamint hogy ezeket megfelelően figyelembe kell venni annak értékelésekor, hogy helye van-e az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának. Az iratokból ugyanakkor nem tűnik ki, hogy a Tanács a HTTS vitatott intézkedések által eredményezett listára való felvételének konkrét esetében ilyen korlátozásokkal szembesült, és mindenféleképpen a Tanács feladata, hogy egyértelművé tegye azon helyzet összetettségét, amellyel a korlátozó intézkedések *elfogadásának időpontjában* kellett szembesülnie, annak érdekében, hogy az uniós bíróság esetlegesen figyelembe tudja azt venni annak eldöntése céljából, hogy a kifogásolt magatartás az uniós jog kellően súlyos megsértésének minősül-e.[31]

28. Ennélfogva az az általános megállapítás, amelyet a Törvényszék rögzít a megtámadott ítélet 51. pontjában, amely szerint „az érintett intézmény által egy kártérítési kereset keretében szolgáltatott információk hatástalan jelleggel történő felruházása – amikor ezen intézmény […] a szóban forgó pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedést fogadott el – súlyosan akadályozná a Szerződések által a KKBP terén az uniós intézményekre ruházott hatáskörök hatékony gyakorlását, előírva e politika végrehajtása érdekében a szükséges korlátozó intézkedések elfogadását”, álláspontom szerint legalábbis aggasztó, és semmiféleképpen sem mentesítheti a Tanácsot az ilyen kockázatra való részletes hivatkozás alól.

29. A fentiekből az következik, hogy amikor csak a kirívó és nem kimenthető mulasztásokat tekintette kellően súlyos jogsértésnek minősülőnek, és amikor a kifogásolt magatartást a vitatott intézkedéseket követően hivatkozott információk és bizonyítékok alapján vizsgálta meg, a Törvényszék eltorzította az általa végzendő felülvizsgálatot és okfejtésében tévesen alkalmazta a jogot. E körülmények között tehát helyt kell adni az első jogalapnak.

26 A megtámadott ítélet 49. pontja.

27 2017. május 30-i ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

28 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 40. pont). Kiemelés tőlem.

29 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 34. pont). Kiemelés tőlem.

30 A kár az azt okozó eseménnyel egyidejűleg, illetve közvetlenül azután is bekövetkezhet, de fogalmilag soha nem előtte.

31 Lásd analógia útján: 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 41. pont).

30. Néhány gondolatot szeretnék még hozzátenni.

31. Felmerül a kérdés, hogy annak elfogadásával, hogy a Tanács hivatkozhat ezekre az információkra és bizonyítékokra a kifogásolt magatartás kifejtését követően, a Törvényszéknek nem kellett volna-e figyelembe vennie a HTTS előadásának megfelelően a HTTS-t 2010. után érintő eseményeket, elkerülendő a kettős mérce alkalmazásának vádját. Márpedig e vonatkozásban megjegyzem, hogy a 961/2010 rendeletet a HTTS-t érintő részében a Törvényszék megsemmisítette a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletben, az indokolási kötelezettség megsértése miatt.[32] Mivel azonban a Törvényszék nem zárta ki, hogy a listára való felvétel érdemben igazolt lehet, úgy döntött, hogy a jogellenes rendelet joghatásait két hónapig fenntartja.[33] 2012. március 23-án a 267/2012/EU rendelet[34] hatályon kívül helyezte a 961/2010 rendeletet, amelyben a HTTS-t újra a listára vette az 54/2012/EU végrehajtási rendelet,[35] de fenntartotta a HTTS-t a listán, ugyanazon indokok miatt, mint az 54/2012 végrehajtási rendelet. A Törvényszék e fenntartást 2013. augusztus 22-i hatállyal megsemmisítette 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítéletében,[36] a Tanács rendelkezésére álló konkrét bizonyítékok hiányát és ezen intézmény nyilvánvaló mérlegelési hibáját szankcionálva. 2013. november 15-én a Tanács az 1154/2013/EU végrehajtási rendelet[37] elfogadásával újra felvette a listára a HTTS-t. A Törvényszék megsemmisítette a végrehajtási rendeletet a fellebbezőt érintő részében, a listára való felvétel megalapozatlansága miatt. A Tanács arra irányuló kérelme elbírálásának időpontjában, hogy tartsa fenn a megsemmisített jogi aktus időbeli hatályát, a Törvényszék elutasította e kérelmet, többek között amiatt, hogy „azt, ahogy a Tanács kezelte a felperesek ügyeit közigazgatási szinten, a gondosság hiánya jellemezte”[38]. A Törvényszék kiemelte, hogy ez volt a harmadik egymást követő megsemmisítő ítélet a HTTS-t illetően.[39] Ez az utolsó ítélet 2015. szeptember 18-i, a HTTS által a Törvényszék elé terjesztett kártérítési kereset pedig 2015. november 25-i, így a Törvényszék által hozott három megsemmisítő ítélet és a Tanács gondosságának hiányára vonatkozó végső megállapítás is olyan körülményeknek minősülhettek, amelyek alátámasztják a Tanács nyilvánvaló és súlyos mulasztásának fennállását a listára való első, a vitatott intézkedések által eredményezett felvételtől, amennyiben a Törvényszék által a megtámadott ítéletben követett logikát a fellebbező javára is alkalmazni kell.

32. E körülmények között be kell vallanom, hogy némiképpen nehezen tudom összeegyeztetni a Törvényszék által a megtámadott ítélet 46. és azt követő pontjaiban követett okfejést – amely révén a Törvényszék elismeri, hogy a Tanácsnak lehetősége van arra, hogy az uniós jog kellően súlyos megsértésére vonatkozó kifogás elleni védekezés céljából olyan információkra és bizonyítékokra hivatkozzon, amelyek nem voltak a birtokában a kifogásolt magatartás időpontjában – ugyanezen ítélet 73. pontjával – amellyel a Törvényszék kimondta, hogy a Tanács 2012. január 23-át követő magatartása irreleváns annak megállapításánál, hogy a Tanács kellően súlyosan megsértette-e a fellebbező hatékony bírói jogvédelmét amiatt, hogy a jogvita tárgya nem a HTTS által állítólagosan amiatt elszenvedett kár megtérítése iránti kérelem volt, hogy újra felvették a listákra a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletet[40] és a 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítéletet[41] követően, hanem kizárólag az általa 2010. július 26. és 2012. január 23. között elszenvedett károk megtérítése.

32 T-562/10, EU:T:2011:716, 39. pont.

33 Lásd: 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélet (T-562/10, EU:T:2011:716, 41–43. pont.

34 Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 961/2010 rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. március 23-i tanácsi rendelet (HL 2012. L 88., 1. o.; helyesbítések: HL 2012. L 332., 31. o.; HL 2014. L 93., 85. o.).

35 A 961/2010 rendelet végrehajtásáról szóló, 2012. január 23-i tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2012. L 19., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 31., 7. o.).

36 T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312.

37 A 267/2012 rendelet végrehajtásáról szóló, 2013. november 15-i tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2013. L 306., 3. o.). Lásd: 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítélet (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650, 20. és azt követő pontok).

38 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítélet (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650, 66. pont).

39 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítélet (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650, 66. pont). Ebben az időpontban az IRISL, a HDSL és a SAPID listára való felvételét is megsemmisítették: lásd: 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítélet (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650, 18. pont).

40 T-562/10, EU:T:2011:716.

41 T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312.

33. Végül egyetértek a Törvényszékkel azon állítást illetően, amely szerint a megsemmisítés iránti kereset és a kártérítési kereset két önálló jogorvoslat, és a jogi aktus esetleges megsemmisítése nem képezi elegendő bizonyítékát az uniós jog kellően súlyos megsértésének.[42] A jelenleg a Bíróság által vizsgált konkrét eset kapcsán ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy az önállóság kiterjeszthető-e addig, hogy utólag felülvizsgálatra kerül a megsemmisítést megalapozó megállapítás. Másként fogalmazva, míg a T-562/10. sz. ügyben a Törvényszék megsemmisítette a két vitatott intézkedés egyikét az indokolási kötelezettség megsértése miatt, úgy tűnik, hogy a Tanács a kártérítési keresettel összefüggésben utólag orvosolhatja az eredeti jogellenességet, oly módon, amely végeredményben semlegesíti a megsemmisítés joghatásait kártérítési szempontból. Immár nem pusztán annak vizsgálatáról van szó, hogy a megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben szankcionált jogellenesség az uniós jog kellően súlyos megsértését jelenti-e, hanem az e jogellenességre vonatkozó megállapítás felülvizsgálatáról, amely tehát „eltűnhet" e kártérítési kereset vizsgálata keretében. Márpedig a Tanács által hivatkozott súlyos nehézségek és a KKBP hatékonysága veszélyeztetésének kockázata hiányában[43] újfent felmerül a kérdés, hogy a korlátozó intézkedések területén olyan jel küldése a Tanács felé, amely szerint a jogellenes fellépésének körülményeitől függetlenül mindig igazolni fogja tudni utólag a cselekményeit, nem eredményezi-e azt, hogy az egyensúly az intézményi oldaltól túlzottan a jogalanyok jogainak hátrányára mozdul el,[44] és ez nem alkalmas-e a valós vagy komoly indok nélküli megelőző jellegű listára való felvétel politikájának ösztönzésére, mivel kizárólag egy nem pusztán *súlyos*, hanem *rendkívül súlyos* magatartás eredményezheti egyszerre a megsemmisítést és az Unió felelősségének megállapítását.

34. Térjünk most át a további fellebbezési jogalapok elemzésére.

B. A fellebbezés többi jogalapjáról

35. Amint azt jeleztem,[45] e jogalapok elemzése gyorsabb lesz, annál is inkább, mivel tárgyalásuk az első jogalap, valamint az ott megjelölt téves jogalkalmazás elemzésének folytatása.

1. A téves jogalkalmazásra alapított második jogalapról, amennyiben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az, ahogy a Tanács azt értékelte, hogy a HTTS-t az IRISL tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló társaságnak kell tekinteni, semmiképpen sem minősül súlyos és nem kimenthető hibának vagy nyilvánvaló mérlegelési hibának

a) A felek érvelésének összefoglalása

36. A fellebbező kifogásai lényegében a megtámadott ítélet 56–63. pontja ellen irányulnak. A Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor az 56. pontban azt mondta ki, hogy a társaság azon minősítését, hogy „egy másik szervezet tulajdonában van, vagy ellenőrzése alatt áll", aminek alapján a vitatott intézkedések hatálya alá tartozott, a tulajdoni viszonyokra vonatkozó megfontolások körén kívül kell értékelni. A HTTS ezt követően azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy tekintette, hogy a Tanács által utólag szolgáltatott információk elegendő bizonyítékot jelentenek annak valószínűsítésére, hogy a fellebbező „az IRISL irányítása alatt állt, és/vagy annak nevében járt el". A HTTS továbbá azt

42 Lásd a megtámadott ítélet 48. pontját.

43 Úgy tűnik, hogy immár maga a Törvényszék sincs meggyőződve a HTTS esetében az ilyen nehézségek vagy kockázatok fennállásáról: lásd: 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítélet (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650) 63. és azt követő pontok.

44 A teljesség kedvéért emlékeztetek arra, hogy amikor a Bizottság kvázi büntetőjogi határozata jogszerűségének felülvizsgálatára kerül sor egy olyan területen, ahol az uniós bíróság korlátlan és teljes felülvizsgálatot gyakorol, akkor az említett bíróság a védelemhez való jog tiszteletben tartása érdekében elfogadhat olyan bizonyítékokat, amelyek nem voltak ismertek a Bizottság előtt határozata meghozatalának időpontjában. E lehetőség azonban igen korlátozottnak tűnik, és csak az intézmény fellépésével szemben védekezni kívánó személyek javát szolgálhatja; fordított esetben nem áll fenn. Példaként lásd: 2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet (C-603/13 P, EU:C:2016:38, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Lásd a jelen indítvány 14. pontját.

kifogásolja, hogy a Törvényszék nem vette figyelembe ítélkezési gyakorlatának további, többek között a IRISL listákra való felvételével kapcsolatos fejleményeit, holott ezzel egyidejűleg hivatkozott a Tanács által a vitatott intézkedéseket követően szolgáltatott információkra az uniós jog kellően súlyos megsértése fenn nem állásának megállapítása érdekében. Egyebekben a vitatott intézkedések nem teszik lehetővé olyan szervezet listára való felvételét, amely csak annyit tett, hogy az IRISL nevében járt el.

37. A Tanács a második jogalap elutasítását kéri. Szerinte a HTTS tévesen értelmezte a megtámadott ítélet 56. pontját, mivel a Törvényszék nem azt mondta ki, hogy a tulajdoni viszonyok semmilyen szerepet nem játszanak annak értékelésében, hogy a listára való felvétel tárgyi feltételei teljesültek-e. Azzal kapcsolatban, hogy a Törvényszék a vitatott intézkedéseket követően előterjesztett információkat vett figyelembe, amelyek alapján azt állapította meg, hogy a HTTS valószínűleg úgy tekinthető, hogy az IRISL irányítása alatt állt, és/vagy annak nevében járt el, a Tanács az általa az első jogalappal összefüggésben ismertetett álláspontra hivatkozik. Egyebekben a vitatott intézkedésekből egyértelműen következik, hogy a listára való felvétel feltétele alternatív jellegű volt, és mind arra az esetre vonatkozott, amikor egy szervezet irányítás alatt állt, mind pedig arra, amikor az az IRISL nevében járt el. A Tanács egyetért a Törvényszék különböző információkra vonatkozó elemzésével, és azt állítja, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül állapíthatta meg, hogy nem állt fenn kellően súlyos jogsértés, mivel az említett információk fényében valószínű volt, hogy a HTTS megfelel a vitatott intézkedések által a listára való felvételhez előírt feltételeknek.

38. A Bizottság lényegében egyetért a Törvényszék álláspontjával, és elfogadhatatlannak tartja a Törvényszék által annak megállapítása érdekében értékelt ténybeli körülmények helytelen értékelésére alapított érvet, hogy a fellebbezőt úgy lehet tekinteni, mint amely megfelel a vitatott intézkedések listára való felvétellel kapcsolatos feltételének, mivel a HTTS nem hivatkozott a tények elferdítésére, a Bíróság által a fellebbezés alapján végzett felülvizsgálat pedig hagyományosan jogkérdésekre korlátozódik.

b) Elemzés

39. Kiindulásként a megtámadott ítélet 56. pontjával szemben hivatkozott kifogást el kell utasítani, mivel a fellebbező a Tanács állításának megfelelően tévesen értelmezi az említett pontot. A Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy döntött, hogy egy társaság „egy másik szervezet tulajdonában, vagy ellenőrzése alatt álló társaságnak” minősíthető, amennyiben az utóbbi olyan helyzetben van, hogy befolyást tud gyakorolni az érintett társaság üzleti döntéseire, még tulajdoni viszony hiányában is. Ez nem azt jelenti, hogy egyáltalán nem kell figyelembe venni az esetleges tulajdoni viszonyt, hanem pusztán azt, hogy a tulajdoni viszony hiánya nem elegendő ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a feltétel nem teljesült, annál is inkább, mivel az említett feltétel egyértelműen alternatív feltételként került megfogalmazásra, és vagy tulajdoni, vagy irányítási helyzetre vonatkozott. E megfontolásokból az is következik, hogy mint megalapozatlant, el kell utasítani azt a kifogást, amely szerint a vitatott intézkedések nem teszik lehetővé olyan társaság listára felvételét, amely pusztán az IRISL nevében jár el, figyelemmel a vitatott intézkedésekben szereplő listára vételi feltétel szövegezésére. A Törvényszék részéről a feltételek tartalmának tulajdonított értelmezés mentes a téves jogalkalmazástól.

40. Egyebekben a megtámadott ítélet 58. és azt követő pontjaiból kitűnik, hogy a Törvényszék az elé terjesztett konkrét ügyben, az általa az említett ítélet 42–53. pontjában ismertetett feltételek mellett az annak eldöntésére irányuló tesztet alkalmazta, hogy fennáll-e az uniós jog nyilvánvalóan súlyos megsértése. Annak vizsgálatakor, hogy a listára való felvétel tárgyi feltételeinek kifogásolt megsértése ilyen jogsértésnek minősül-e, a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy „a Tanács által a jelen esetben hivatkozott információk és bizonyítékok releváns, kellően pontos és egybevágó valószínűsítő körülményeknek minősülnek, amelyek, a jelen kártérítési kereset keretében lehetővé teszik annak megállapítását, hogy az a körülmény, hogy a HTTS az IRISL »irányítása alatt állt, vagy annak nevében

jár[t] el«, legalábbis valószínűnek tűnik”[46]. Ily módon, noha a Tanács elismerte, hogy a listára való felvétel időpontjában 2010-ben nem rendelkezett információkkal vagy bizonyítékokkal, és ebben az időpontban egyébként nem mutatta be azokat a különös és konkrét okokat, amelyek miatt a HTTS-t felvették a listára,[47] az, hogy ezekkel a későbbiekben rendelkezett, *valószínűsíthetően* igazolta a 2010-es listára való felvételeket a Törvényszék szemében, amely ennélfogva elvetette a kellően súlyos jogsértés fennállását.[48]

41. Ezt az okfejtést ugyanaz a téves jogalkalmazás terheli, mint amelyik az első jogalap keretében került megjelölésre, mivel annak a természetes folyománya, a Törvényszék ugyanis itt a gyakorlatba ültette át azt, amit előzetesen elméletibb álláspontból próbált igazolni. Nem gondolom tehát, hogy a Tanács és a Bizottság állításának megfelelően itt pusztán a HTTS arra irányuló kísérletéről van szó, hogy kifogásolja a tények értékelését, ami a HTTS által egyébként nem hivatkozott elferdítés esetét kivéve kívül esik a Bíróság felülvizsgálatán a fellebbezési eljárás során. Az első jogalappal foglalkozó okfejtések keretében kifejtettekkel azonos okokból azt kell megállapítani, hogy a Törvényszék nem a megfelelő időbeli nézőpontba, vagyis a kifogásolt magatartás nézőpontjába helyezkedett. Másként fogalmazva és az orvosi metaforát folytatva, ha helyesen azonosítottam a tünetet a megtámadott ítélet 42. és azt követő pontjaiban szereplő téves jogalkalmazásban, akkor nyilvánvaló, hogy a betegség az 58. és azt követő pontokban jelentkezik, ily módon a kellően súlyos jogsértés, a jelen esetben a bizonyítékok elégtelensége miatt a listára való felvétel tárgyi feltételeinek azonosítására vonatkozó teljes elemzés fertőzött.

42. Osztom a fellebbező zavarát a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 63. pontjában tett azon megállapítását illetően, amely szerint *„a felperes nevének a vitatott listákra* […] történő felvételekor az IRISL, a HDSL és a SAPID nevének felvételét még nem semmisítették meg”[49]. E kifogás megválaszolása céljából a Törvényszék elutasította a fellebbező által hivatkozott, a vitatott intézkedéseket követően felmerült körülmények figyelembevételét. Ily módon nyilvánvalóan nem ugyanabba az időpontba helyezkedett, mint amelyet a Tanács magatartásának és az által hivatkozott körülményeknek az értékelése során foglalt el. Ismét csak megtagadta a felperestől, amit megengedett a Tanácsnak.

43. Mindebből tehát az következik, hogy téves jogalkalmazást valósít meg a Törvényszék által követett, a listára való felvétel lényeges feltételeinek abból fakadó kellően súlyos megsértésére vonatkozó kifogással kapcsolatos okfejtés, hogy a Tanács nem támasztotta alá elegendő bizonyítékkal azt, hogy a HTTS az IRISL irányítása alatt állt. Ebből következően a második jogalapnak helyt kell adni.

2. Az együttesen értelmezett harmadik és negyedik jogalapról

a) A felek érvelésének összefoglalása

44. A harmadik és a negyedik jogalappal, amelyeket együttesen kell értelmezni, a HTTS lényegében azt állítja egyrészt, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem tekintette úgy, hogy a 961/2010 rendelet vonatkozásában megállapított jogellenesség kihatott a 668/2010 végrehajtási rendelet jogszerűségére amiatt, hogy a fellebbező nem terjesztett elő az utóbbi rendelet megsemmisítése iránti keresetet. A 668/2010 végrehajtási rendelet jogszerűségének ily módon felállított vélelmét tehát meg kell cáfolni, és nem lehet utólagos indokokkal igazolni az indokolási

46 Lásd a megtámadott ítélet 58. pontját.

47 Megállapítom ugyanis, hogy a vitatott intézkedésekben a listára való felvétel igazolásaként megjelölt indokok csak a felvételi feltétel megismétlését jelentik.

48 Kiemelem, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében valamely korlátozó intézkedés indokolása jogszerűségének vizsgálata során a bírósági felülvizsgálat nem korlátozódhat a hivatkozott indokok absztrakt valószínűségének értékelésére, hanem arra kell irányulnia, hogy ezen indokok – vagy legalább azok közül egy, az említett intézkedés alátámasztására önmagában elegendőnek tekintett indok – megalapozottak-e, lásd: 2018. december 19-i Azarov kontra Tanács ítélet (C-530/17 P, EU:C:2018:1031, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Kiemelés tőlem.

kötelezettség 668/2010 végrehajtási rendelettel kapcsolatos megsértését, ahogy azt a Törvényszék tette a megtámadott ítélet 89. és 90. pontjában. Másrészt a HTTS előadja, hogy a megtámadott ítélet 88. pontját téves jogalkalmazás terheli, az indokolás elégtelenségét pedig úgy kell tekinteni, mint amely jogot keletkeztet a kártérítésre. A HTTS emlékeztet az indokolási kötelezettség lényeges voltára és a hatékony bírói jogvédelemmel fennálló kapcsolatára, ahogy az a Törvényszék Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletéből[50] következik. A Törvényszék nem szorítkozhatott annak kijelentésére, hogy az indokolás elégtelensége általános jelleggel nem volt alkalmas az Unió felelősségének megállapítására, hanem meg kellett volna vizsgálnia az elé terjesztett konkrét esetben, hogy az indokolási kötelezettség megsértése a fellebbező hatékony bírói jogvédelmének olyan megsértésével járt-e, amely alkalmas arra, hogy jogot keletkeztessen a kártérítésre.

45. A Tanács lényegében e két jogalap elutasítását kéri. Úgy véli, hogy egyrészt a Törvényszék megalapozottan tekintette úgy, hogy a Törvényszék 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletének[51] hatálya kizárólag a 961/2010 rendeletre korlátozódik. A Törvényszék azt is helyesen mondta ki, hogy a HTTS-nek az elé terjesztett keresetben önálló érvelést kell kifejtenie annak bizonyítása érdekében, hogy az indokolási kötelezettség megsértése kihatott a 668/2010 végrehajtási rendeletre is, amit nem tett meg. Másrészt előadja, hogy az indokolás elégtelensége esetén a kártérítés kizárását igazolja a kártérítéshez való jog korlátozott kompenzációs funkciója, az uniós intézmények cselekvési képességének megőrzése érdekében. A Törvényszék egyébként pusztán felidézte az állandó ítélkezési gyakorlatot. A HTTS nem bizonyította a kapcsolatot az indokolási kötelezettség megsértése és a hatékony bírói jogvédelem ebből eredő esetleges megsértése között, ahogy azt sem, hogy mennyiben volt akadályoztatva védelemhez való jogának gyakorlásában. A Törvényszék Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletének[52] a HTTS által hivatkozott szakasza egyébként nem erre a problémakörre vonatkozik, hanem az ott szereplő korlátozó intézkedések megalapozottságának felülvizsgálatát érinti. Mindenesetre elegendő, ha a fellebbező a kártérítési keresettel összefüggésben tudomást szerezhet az indokokról.

46. A Bizottság lényegében egyetért a Tanács álláspontjával.

b) Elemzés

47. E harmadik és negyedik jogalap a megtámadott ítélet azon része ellen irányul, amely a listákra történő vitatott felvételekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértését kellően súlyos jogsértésként vizsgálja: a HTTS lényegében ennek bizonyítására arra az ítéletre hivatkozik, amellyel a Törvényszék az indokolás hiánya miatt megsemmisítette a 961/2010 rendeletet a fellebbezőt érintő részében. Az e vizsgálat keretében ismertetett okfejtésekből egyébként kitűnik, hogy a fellebbező érvelése a hatékony bírói jogvédelem kérdéskörére is vonatkozott.[53]

48. Ami a 668/2010 végrehajtási rendelet jogszerűségének vélelmére vonatkozó kifogást illeti, mivel a HTTS nem terjesztett elő azzal szemben megsemmisítés iránti kérelmet, a Törvényszék valóban megalapozottan állapította meg, hogy a 668/2010 végrehajtási rendelet jogellenességére vonatkozóan semmilyen következtetést nem lehet levonni az ítéletből, amellyel kizárólag a 961/2010 rendeletet semmisítette meg, valamint hogy a HTTS-nek kell bizonyítania azokat az okokat, amelyek miatt álláspontja szerint a 668/2010 végrehajtási rendeletben történt listára való felvétele a Tanácsot terhelő indokolási kötelezettség kellően súlyos megsértésének minősülhet. E kifogást tehát el kell utasítani, mint megalapozatlant.

50 2014. november 25-i ítélet (T-384/11, EU:T:2014:986).

51 T-562/10, EU:T:2011:716.

52 2014. november 25-i ítélet (T-384/11, EU:T:2014:986, 68. és 69. pont).

53 Lásd a megtámadott ítélet 74–78. pontját.

49. Végül ki kell emelni, hogy a megtámadott ítélet 89. pontja, amely szerint „a jelen kártérítési kereset keretében a szóban forgó korlátozó intézkedés *jogszerűségét* mindazonáltal értékelni kell a Tanács által [a 2012/35/KKBP határozatban [54]] hivatkozott utólagos indokok fényében is”, [55] azon téves jogalkalmazás újabb megnyilvánulása, amelyet a Törvényszék elemzése elején követett el. A fogalmak helyes értelmezése és a keresetek elkülönítése kapcsán követendő terminológiai szigor miatt hangsúlyoznom kell, hogy e pontban a 961/2010 rendeletről van szó, valamint e rendelet jogszerűségének kérdését véglegesen eldöntötte a Törvényszék egyik ítélete, amely kimondta annak megsemmisítését a HTTS vonatkozásában. Márpedig e 89. pont nyilvánvalóan fenntartja a zavart, és arra enged következtetni, hogy a megsemmisítés iránti kereset alapján megállapított jogellenesség vitatható a kártérítési kereset keretében. Remélem, kellően alátámasztottam, hogy nem ez a helyzet. Mindenesetre az is egyértelműnek tűnik, hogy annak értékelésekor, hogy a fellebbező 961/2010 rendelet általi listára való felvétele során a Tanácsot terhelő indokolási kötelezettség megsértése kellően súlyos jogsértésnek minősült-e, a Törvényszék, amint arra a HTTS megalapozottan mutatott rá, újfent 2010-et követően felmerült indokolási körülményeket vett figyelembe, [56] ezáltal hibássá téve okfejtését. Mivel e kifogás megalapozott, a harmadik jogalapnak helyt kell adni.

50. Ami a jogi aktus indokolásának hiányossága esetén az Unió felelőssége következetes kizárásának kérdését illeti, a megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a Törvényszék maga is úgy vélte, hogy a HTTS által az indokolási kötelezettség megsértésével összefüggésben kifejtett érvelés folytatódhat a hatékony bírói jogvédelem elvére való hivatkozással. [57] Még ha fel is tételezzük, hogy a megtámadott ítélet 88. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat, amely szerint „valamely aktus indokolásának elégtelen volta nem olyan jellegű, hogy az Unió [szerződésen kívüli] felelősségét megalapozza”, ugyanolyan feltételek mellett alkalmazandó korlátozó intézkedések esetén, [58] semmiképpen sem tűnik úgy, hogy a Törvényszék megállt e megállapításnál a jogalap elutasítása végett, hanem ezzel szemben tovább vitte az elemzést, amint azt a 89. pontban a „mindemellett” kifejezés használata mutatja, annak érdekében, hogy egy álláspontom szerint téves módszert követve megvizsgálja, hogy a 2012-ben szolgáltatott indokolás tájékoztathatta-e nem csupán a fellebbezőt, hanem a Törvényszéket is a HTTS listára való felvételének indokairól, illetve az állítólagosan elszenvedett kár okairól. Ezáltal, még ha minimális elemzés révén is, a Törvényszék ténylegesen mérlegelte annak lehetőségét, hogy az indokolási kötelezettség megsértése olyan intenzitású volt-e, hogy az súlyosan sértette a HTTS hatékony bírói jogvédelmét (ami nem állt fenn). Következésképpen a negyedik jogalapot el kell utasítani.

C. Az elemzés következtetése

51. A Törvényszék okfejtését terhelő, hatásait a kellően súlyos jogsértés fennállására vonatkozó elemzés egészében kifejtő téves jogalkalmazás miatt azt javaslom a Bíróságnak, hogy adjon helyt az első, a második és a harmadik fellebbezési jogalapnak. Egyekben nem hiszem, hogy a per állása lehetővé teszi a határozathozatalt, három ok miatt.

54 Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról szóló, 2012. január 23-i tanácsi határozat (HL 2012. L 19., 22. o.; helyesbítés: HL 2012. L 31., 7. o.).

55 2017. december 13-i HTTS kontra Tanács ítélet (T-692/15, EU:T:2017:890). Kiemelés tőlem.

56 Lásd a megtámadott ítélet 90. pontját.

57 Lásd a megtámadott ítélet 78. pontját.

58 A kérdés ugyanis felmerülhet ezek egyedi jellegét, illetve az általuk az érintett személyek és szervezetek jogaira és szabadságaira esetlegesen gyakorolt jelentős következményeket illetően (lásd többek között: 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet [C-45/15 P, EU:C:2017:402] 40. pont)]. Úgy tűnik, hogy azt a jelen fellebbezés keretében közvetlenül fel nem tett kérdést, hogy a rendeleti jellegű jogi aktusokra vonatkozó indokolási kötelezettséggel összefüggésben kialakított ítélkezési gyakorlat közvetlenül átültethető-e a korlátozó intézkedésekre, a Bíróság nem döntötte el: az egyetlen rendelkezésre álló ítélet a Törvényszék 2007. július 11-i Sison kontra Tanács ítélete (T-47/03, nem tették közzé, EU:T:2007:207, 238. pont).

52. Mindenekelőtt, amint azt bizonyítottam, a Törvényszék nem a megfelelő tesztet alkalmazta annak eldöntésekor, hogy fennállt-e az uniós jog kellően súlyos megsértése. A kellően súlyos jogsértés helyes teszten alapuló elemzésének eredményétől függetlenül az említett teszt alkalmazása a 2010-es helyzetre vonatkozó, a Bíróság elé terjesztett iratokban láthatóan nem szereplő ténybeli elemek értékelését igényli.

53. Ezt követően, ha feltételezzük, hogy az említett teszt alkalmazása ahhoz a következtetéshez vezet, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására vonatkozó első feltétel teljesült, akkor még azt kell eldönteni, hogy teljesült-e a másik két feltétel. Márpedig, amint arra fent emlékeztettem,[59] a Törvényszék elemzését a kellően súlyos jogsértés hiányának megállapításával zárta, és nem döntött a további feltételeket illetően. Egyebekben a Bíróság elé terjesztett iratok nem teszik lehetővé számára, hogy maga döntse el ezeket a kérdéseket.

54. Végül, ha azt feltételezzük, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges valamennyi feltétel teljesült, akkor meg kell állapítani a kártérítés összegét, és/vagy állást kell foglalni a Tanács által hivatkozott, a kártérítési kereset elévülésére vonatkozó érvet illetően, amellyel a Törvényszék nem foglalkozott, és amelyet így a felek a fellebbezési eljárás során nem vitattak meg.

55. A fenti okok összessége miatt, azon döntés prejudikálása nélkül, amelyre a Törvényszék jut majd az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges első feltételre vonatkozó, téves jogalkalmazás által nem terhelt elemzés eredményeként, azt javaslom, hogy a Bíróság az eljárási szabályzata 61. cikkének (1) bekezdése alapján utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé.

V. A költségekről

56. Mivel az ügyet elemzésem alapján vissza kell utalni a Törvényszék elé, ebből következően a költségekről jelenleg nem kell határozni, az eljárási szabályzat 137. cikke alapján, amely az említett szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásra is alkalmazandó.

VI. Végkövetkeztetés

57. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszéke 2017. december 13-i HTTS kontra Tanács ügyben hozott ítéletét (T-692/15, EU:T:2017:890) hatályon kívül helyezi.

2) A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.

3) A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.

59 Lásd a jelen indítvány 9. pontját.